

розвитку підприємства залежно від економічного стану підприємств та його фінансових можливостей.

Ще одним позитивним моментом включення такого комплексного практичного завдання є осмислення студентом власного місця в системі управління підприємством та виявлення резервів зростання. Крім того виконання такого завдання сприятиме підвищенню зацікавленості студентів у вивченні дисципліни «Економіка праці й соціально-трудова відносини» та формуванню у студентів відповідних компетенцій щодо планування та прогнозування трудових показників.

О. С. Бойчук, старш. викл.,
кафедра педагогіки та психології

ІНТЕГРАЛЬНІСТЬ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЕКОНОМІЧНОМУ ВНЗ

Можна стверджувати, що кожен викладач психолого-педагогічних дисциплін за призначенням є стихійним інтегратором. Він стикається з багатьма розривами і межами в різних науках і царинах знань, а тому в міру досвіду, глибини своєї освіти та приналежності до тієї чи іншої наукової школи переборює їх у своїй професійній діяльності. Інтеграція психолого-педагогічної підготовки в економічному ВНЗ має, на нашу думку, кілька принципових аспектів:

- інтеграція загальнопсихологічна (наукового поля психології);
- інтеграція педагогічна;
- інтеграція двох наук у психолого-педагогічних дисциплінах;
- інтеграція психології та педагогіки в професійній підготовці економіста визначеного певного профілю.

1. Викладання основ сучасної психології не може обійти три види «розривів» поля цієї науки — горизонтальний, вертикальний і діагональний. *Горизонтальний* — між основними психологічними теоріями і відповідними психологічними «імперіями» (біхевіоризмом, когнітивізмом, психоаналізом та ін.), кожна з яких пропонує свій образ психологічної реальності, свої правила її вивчення та ін. *Вертикальний* — між різними рівнями пояснення психічного: внутрішньо-психічним (феноменологічним), фізіологічним (фізичним), соціальним тощо. Цей розрив породжує

відповідні аналоги і «паралелізми» — психофізичний, психофізіологічний і психосоціальний. *Діагональний* — між дослідницькою (академічною) і практичною психологією (використано: Юревич А. В. Интеграция психологии: утопия или реальность? // Вопросы психологии. — 2005. — № 3. — С. 16—28). Менші істотні інші розриви і «білі плями» у структурі психологічного знання, хоч окремі з них — як дезінтегрованість — виявляють себе і в педагогіці.

2. Необхідність інтеграції в педагогіці зумовлюється потребою подолання в умовах Болонського процесу значного розриву між зарубіжною і вітчизняною педагогікою, що виражається у термінологічній невідповідності (у нас все ще немає україномовної версії Європейського освітнього тезаурусу — бази тисяч узгоджених офіційних термінів і понять), розходженні в оцінці перспектив і меж педагогіки, у підходах до виховання, можливостей нових засобів навчання та ін. «Розриви» наукового поля відбиваються на структурі та змісті програм, утруднюють узгодження діяльності викладачів у рамках навіть одного предмету.

3. Весь психолого-педагогічний цикл складається з дисциплін, які по суті своїй є інтегральними: «ПП», «ПДНМ», «МВЕ». Особливості взаємодії педагогіки та психології в нашій країні традиційно неоднозначні. Поєднання двох наук можливе лише за умов досить глибокого володіння кожною на рівні визначення специфіки предмету, методів та прикладних аспектів.

4. Інтеграція і/чи гармонізація традиційних та інноваційних методів: ще якихось 5—7 років тому проявом викладацької майстерності у ВНЗ було використання різноманітних методів активізації студентської аудиторії (ігрові методи, робота в малих групах та інші), а от у даний момент ми зустрічаємо першокурсників, які виросли в інтерактивному полі. І якщо ця інтерактивність не простежувалась у шкільній практиці наших студентів, то вона яскраво представлена у сфері інформальної освіти (телебачення, Інтернет та ін.). Вона ж таки породжує труднощі концентрації уваги на лекціях, у самоуправлінні в самостійній роботі під час опрацювання великих теоретичних джерел тощо. Наочним є протиріччя між особистісними властивостями студентів (умовно назовемо це підлітковими проявами) і дидактичними спроможностями (арсеналом) викладача (які повинні відповідати очікуванням студентів) та наявними організаційними умовами — надто великими лекційними потоками, де важко сконцентруватися і де першокурсники просто «гублять себе», семінарськими заняттями в тісних аудиторіях, і, головне, перенавантаженим розкладом (5

пар на день — не виключення), що й годі мріяти про ефективність індивідуальної роботи. Тимчасом, від викладача очікується гармонійне поєднання традиційних та інноваційних форм та методів роботи разом з увагою до кожного студента.

Інтегральність психолого-педагогічної підготовки має проявлятися у наближенні ПП-дисциплін до майбутньої економічної професії студента, адже виклад матеріалу на різних факультетах має відображати їх професійну специфіку. Подібний підхід узгоджується з побажаннями і пропозиціями студентів щодо змісту дисциплін — як за вибором, так і обов'язкових.

М. І. Бондар, канд. екон. наук, доц.,
кафедра обліку, аналізу та аудиту в АПК,
Т. А. Бондар, канд. екон. наук, доц.,
кафедра бухгалтерського обліку

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Контроль є обов'язковим компонентом освітнього процесу, що надає можливість оцінити результати діяльності як студента, так і викладача. Контроль є сукупністю дій, що дозволяють виявити кількісно-якісні характеристики результатів навчання. В освітньому процесі контроль виконує ряд функцій:

- 1) інформаційну, яка свідчить про ступінь засвоєння матеріалу, що вивчається, розвиток здібностей, набуття знань, умінь, навиків;
- 2) діагностичну, що визначає освітній результат залежно від особистого зростання рівня знань, умінь, навиків;
- 3) мотиваційну, яка стимулює активність у навчанні, спонукає до самостійної роботи;
- 4) виховну, що формує адекватну самооцінку навчальної діяльності.

Першочерговим питанням, яке пов'язане із забезпеченням належного контролю навчального процесу, є визначення об'єктів контролю, а саме:

- компетентності студента за спеціальністю;
- оцінки активності роботи студента.

Оцінюючи сутність отримання вищої освіти з практичної точки зору, можна однозначно відмітити превалювання компетент-